

ما بعد الطبعه (متافیزیکی)

ارسطو / ترجمه محمد حسن لطفی

فهرست

□ یادداشت مترجم

۱۳

کتاب اول (آلفای بزرگ)

۱. ادراک حسی، تجربه، صنعت، علم، حکمت (= فلسفه) ۱۹
۲. ماهیت فلسفه ۲۴
۳. پژوهشهای نخستین فیلسوفان یونانی درباره علت ۲۹
۴. تحقیق در نظامهای فلسفی پیش از افلاطون ۳۴
۵. دنباله همان تحقیق: فیثاغوریان و فیلسوفان الثایی ۳۸
۶. نظریه افلاطون درباره ایدهها [مثل] ۴۳
۷. ارتباط نظامهای فلسفی پیشین با چهار علت ارسطویی ۴۷
۸. نقد نظامهای فلسفی پیش از افلاطون ۴۹
۹. نقد نظریه افلاطون درباره ایدهها ۵۵
۱۰. نتیجه گیری از بحثهای کتاب اول: تنها چهار علت وجود دارد ۶۸

کتاب دوم (آلفای کوچک)

۱. درباره فلسفه ۷۳
۲. سلسله علتها ممکن نیست نامتناهی باشد بلکه مبدائی نخستین وجود دارد ۷۵
۳. درباره روش ۸۰

فصل اول

ادراک حسی، تجربه، صنعت، علم، حکمت (= فلسفه)

۹۸۰ a همه آدمیان بالطبع خواهان دانستنند، و نشانه این امر دلبستگی ما به حواس ماست زیرا ما حواس خود را گذشته از سودمندیشان، برای خودشان دوست داریم، خاصه حس بینایی را؛ و نه تنها برای کار و فعالیت، بلکه هنگامی هم که هیچ قصد عمل نداریم، می توان گفت که، بینایی را بر هر چیز دیگر برتری می نهیم و از آن رو چنین می کنیم که این حس بیش از حواس دیگر ما را به شناختن توانا می سازد و فرقها و اختلافات اشیا را بر ما نمایان می کند.

به حکم طبیعت، حیوانات هنگامی که به جهان می آیند قوه ادراک حسی دارند و مدرکات در بعضی از آنها سبب پیدایی حافظه است در حالی که بعضی

۹۸۰ b دیگر از حافظه محرومند. از این رو گروه نخستین هم باهوشترند و هم به آموختن توانا تر از گروه بی حافظه. جانورانی که توانایی شنیدن صداها را ندارند باهوشند ولی قابل تعلیم نیستند مانند زنبوران عسل و جانوران دیگر از این قبیل. ولی حیواناتی که علاوه بر حافظه از حس شنوایی بهره ورند قابل تعلیمند.

حیوانات، به جز آدمی، با اتکا به نمودها و حافظه زندگی می کنند و از تجربه بهم پیوسته بهره ای اندک دارند، در حالی که نژاد آدمی برای زندگی از صنعت (فن) و استدلال و تعقل نیز سود می جوید. در آدمی حافظه سبب

اخلاق نيكوماخوس

ارسطو / ترجمه محمد حسن لطف

فهرست

- ۷ □ یادداشت مترجم
- کتاب اول
- ۱۱ دربارهٔ نیکبختی
- کتاب دوم
- ۵۱ دربارهٔ فضیلت
- کتاب سوم
- ۷۷ فضایل اخلاقی: شجاعت، خویشن داری
- کتاب چهارم
- ۱۲۱ فضایل اخلاقی: گشاده‌دستی - بزرگواری - بزرگمنشی - شکیبائی -
درستکاری - نزاکت
- کتاب پنجم
- ۱۶۱ فضایل اخلاقی: عدل و انصاف
- کتاب ششم
- ۲۰۵ فضایل عقلی: شناخت علمی - توانایی عملی (فن و هنر) - حکمت
عملی - عقل شهودی - حکمت نظری
- کتاب هفتم
- ۲۳۹ پرهیزگاری و ناپرهیزگاری - لذت و درد
- کتاب هشتم
- ۲۸۹ دربارهٔ دوستی
- کتاب نهم
- ۳۲۹ دربارهٔ دوستی
- کتاب دهم
- ۳۶۷ دربارهٔ لذت و نیکبختی
- ۴۰۵ □ فهرست اعلام
- ۴۰۹ □ فهرست اصطلاحات

چنین می‌نماید که غایت هر دانش و هر فن، و همچنین هر عمل و هر انتخاب، ۱۰۹۴ a یک خیر است. از این رو، به حق، خیر غایت همه چیز نامیده شده است. ولی میان غایات فرق وجود دارد: بعضی از غایات، خود اعمالند و بعضی دیگر آثاری هستند بیرون از اعمالی که آنها را پدید می‌آورند. در آنجا که غایاتی بیرون از خود اعمال وجود دارند، غایات بر حسب طبیعتشان بهتر از اعمالند. چون اعمال و فنون و دانشهای بسیار وجود دارند، غایات نیز بسیارند. غایت دانش پزشکی تندرستی است و غایت فن کشتی‌سازی کشتی و غایت هنر لشکرکشی پیروزی و غایت علم اقتصاد ثروت. در آنجا که فنون و دانشهای متعدد به فنی واحد خدمت می‌کنند - چنانکه مثلاً فن ساختن زین و لگام و سایر فنون تابع سوارکاری در خدمت فن سوارکاری قرار دارند و خود فن سوارکاری و همه فنون جنگ در خدمت هنر لشکرکشی - در همه این موارد غایات فنون فرمانروا برتر از غایات فنون خادم‌اند برای این که این غایات برای آن غایات خواسته می‌شوند؛ و هیچ فرق نمی‌کند که غایت عمل خود عمل باشد یا چیزی بیرون از عمل [و حاصل عمل] چنانکه در مورد فنون و دانشهای فوق‌الذکر می‌بینیم.

اما اگر غایتی وجود دارد که ما آن را برای خودش، و همه چیز دیگر را برای آن، می‌خواهیم - و چنان نیست که هر چیزی را برای چیزی دیگر بخواهیم

سماع طبیعی (فیزیکی)

ارسطو / ترجمہ محمد حسن لطفی

فهرست

□ یادداشت مترجم

۹

کتاب اول

۱. موضوع بحث و روش بررسی ۱۵
۲. عدد مبادی طبیعت ۱۷
۳. رد نظریات فیلسوفان پیشین (الثانی) ۲۳
۴. بررسی نظریات علمای طبیعی ۲۹
۵. مبادی، اضدادند ۳۴
۶. مبادی یا دوتا هستند یا سه تا ۳۸
۷. عدد و طبیعت مبادی ۴۱
۸. نظریه صحیح، مسائل فیلسوفان پیشین را حل می‌کند ۴۸
۹. ملاحظات دیگر درباره نخستین مبادی طبیعت ۵۲

کتاب دوم

۱. طبیعت و طبیعی ۵۷
۲. فرق فلسفه طبیعی با ریاضیات و فلسفه اولی ۶۲
۳. علل اصلی ۶۶
۴. عقاید متفکران پیشین درباره بخت و اتفاق ۷۱
۵. آیا بخت و اتفاق وجود دارد؟ بخت چیست و خصوصیات آن کدام است؟ ۷۴
۶. فرق میان بخت و اتفاق و همچنین میان آن دو و علل اصلی ۷۸
۷. عالم طبیعی در تحقیق و استدلال از چهار علت حرکت سود می‌جوید ۸۱
۸. آیا طبیعت برای غایتی عمل می‌کند؟ ۸۴
۹. ضرورت در مورد اشیاء طبیعی به چه معنی است؟ ۸۹

فصل یکم

موضوع بحث و روش بررسی

چون در هر رشته علمی، معرفت بر موضوعات تحقیق که دارای مبادی و علل ۱۸۴a و عناصرند حاصل شناخت همین چیزهاست (زیرا ما هنگامی معتقد می‌شویم موضوعی را می‌شناسیم که به نخستین علل و نخستین مبادی آن شناسایی یافته و تحلیل را تا بسیطترین عناصر آن ادامه داده باشیم) پس در مورد علم طبیعت نیز مانند همه رشته‌های دیگر نخست باید بکوشیم تا آنچه را که با مبادی آن ارتباط دارد معلوم کنیم؛ و راه طبیعی این کوشش این است که از آنچه برای ما شناختنی‌تر و آشکارتر است آغاز کنیم و به آنچه طبیعتاً آشکارتر و شناختنی‌تر است برسیم^۱. زیرا آنچه برای ما شناختنی است همان

۱. آنچه در وهله اول برای ما شناختنی است، چنانکه چند سطر بعد گفته می‌شود، توده‌ها و اشیاء مرکب است که ما به حس درمی‌یابیم و گمان می‌کنیم که می‌شناسیم، حال آن‌که ادراک حسی شناسایی واقعی به ما نمی‌دهد زیرا شناسایی واقعی تنها از طریق عقل به دست می‌آید؛ و آنچه بالطبع شناختنی و آشکار است عناصر و مبادی اشیاء است که بسیط است و عقل به آسانی می‌تواند بشناسد. ارسطو در مابعدالطبیعه کتاب هفتم (Z) فصل شانزدهم می‌گوید «اینکه می‌پرسیم مبدأ چیست، برای این است که پاسخ سؤال، ما را به چیزی برساند که بهتر شناختنی است؛ و در جای دیگر (همان کتاب هفتم، فصل سوم) می‌گوید «همیشه بهتر آن است که از آنچه فی‌نفسه کمتر شناختنی است آغاز کنیم و به آنچه شناختنی‌تر است برسیم... شناختهای شخصی و مقدماتی شناختهای بی‌نیرویی هستند و از حقیقت در آنها یا چیزی نیست یا خیلی کم هست. با اینهمه باید از این شناختهای حقیر و شخصی آغاز کرد و کوشید تا به شناختهای مطلق رسید»...م.